

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

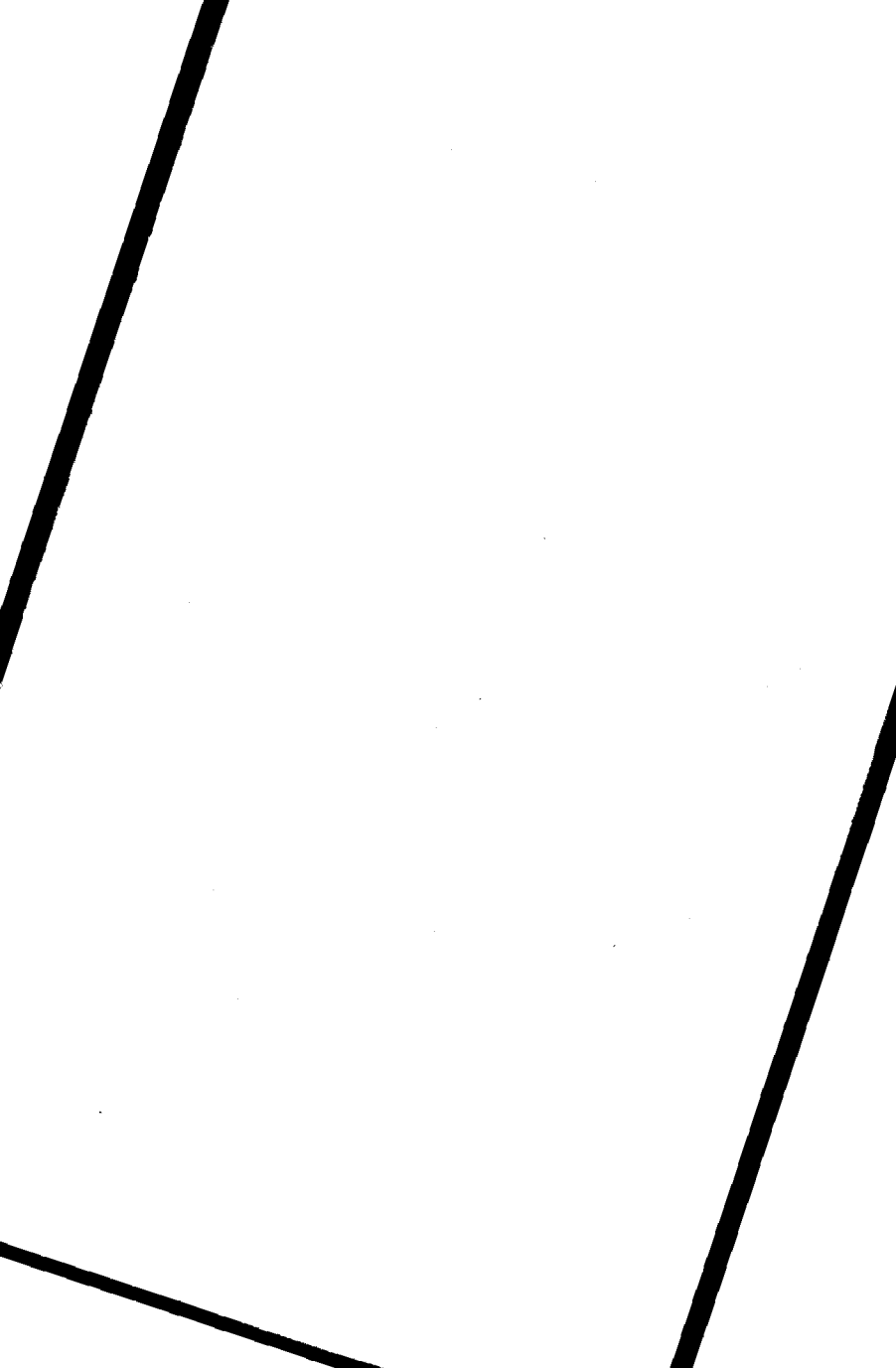
בהעלותך
גליון לד (קלו)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושנים לבריאה
שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

בס"ד עש"ק פ' בהעלותך תתי שנת ביאת משיח

ת ו ר כ כ ה ע נ י נ י ס

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

חנוכת המשכן בשבת ד
אין למדין מהוראת שעה ה
קרבן הנשיא בשבת הותרה או דחוי' ה
קרכנות הנשיאים הוה קרבן ציבור ו
אמירת מזמור לתורה מעומד ז
אם עריות הוא ציווי חוש בגזירות שלא נצטוו מקדם (גליון). ז

נ ג ל ה

הכלל ופרט מלאו דלא חעשו מבחריש ובקציר חשבת ח

ח ס י ד ו ת

שייכות הגאווה ליסוד הרוח י
והוי "שפל רוח" בפני "כל האדם" יא

ש י ח ו ת

לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה יב
הם הכירוהו תחילה יב
בענין הנ"ל יב

ש ו נ ו ת

על מי קאי מש"כ "ביום חתונתו" יג
ט"ס בספה"מ קונטרסים יג
לימוד פרקי אבות מניסן עד תשרי או עד מתן תורה יד
הערות בספר היום יום בענין דגים ובשר יד
הערות ללוח היום יום יסו

ל ק ו ט י ש י ח ו נ

א. בלקו"ש פ' נשא (סעי' א') כתב בנוגע למדרש הא': "שלשה דברים (ש)עשו הנשיאים שלא כהוגן וקבלם הקב"ה וז"ל: מוז מען זאגן, אז אויך לויט דעם מדרש איז די הקרבה בשבת (מלכתחילה געווען על פי הציווי, נאר ווייל דאס איז געווען א הוראה שעה (וואס א חוץ דעם איין און איינציגן מאל איז עז א דבר האסור), ווערט עס אנגערופן "שלא כהוגן". עכ"ל.

ולכאו' צריך להבין דכיון דמתחילה הי' זה עפ"י הציווי, א"כ מהו החידוש בזה ש"קבלם הקב"ה", הרי כן הי' הציווי, וא"כ פשיטא?

ואפי' לפי מה שמבאר אח"כ בהשיחה דמדרש זה סב"ל דזה הי' בגדר "דחוי", ולא "הותרה", מ"מ סו"ס הרי כן הי' הציווי לעשות, והרי ישנם הרבה ענינים שהם בגדר דחוי, וצריך לעשות כן לכחחילה, ומובן שמקיים המצוה בשלימות. ולדוגמא, יעויין ביו"ד סי' רס"ו סעי' י"ד שכתב המחבר: "יש לזהר שלא ימולו שני מוהלים מילה אחת בשבת שזה ימול וזה יפרע אלא המל הוא עצמו יפרע", וביאר בשו"ת שואל ומשיב ח"ג סו"ס קנ"ג דסב"ל להמחבר ששבת דחוי אצל מילה ולא הותרה, ועי' ג"כ בס' שער המלך הל' ע"ז פי"ב ה"א שכ"כ, ועי' ג"כ בס' אפיקי שם ח"א סי' ז' בענין זה, ומביא ג"כ בנוגע למצות יבום וישנם דסב"ל דהוה דחוי עיי"ש, ועי' בשו"ת עין יצחק חאו"ה סי' ט"ו ענף ב' שכתב אפי' בנוגע לעבודה בביהמ"ק דדוחה שבת דאינו אלא מתורת דחי' עיי"ש, ועד"ז בעוד כ"מ, הכי נימא דיש חסרון בשלימות המצוה כיון שהוא דחוי' כבמילה בשבת וכו', וא"כ גם הכא כיון דכן הי' הציווי לכחחילה להקריב בשבת פשיטא שהכל הוא בשלימות, וא"כ מהו החידוש ש"קבלם הקב"ה"?

ואולי אפשר לפרש עפ"י מ"ש בלקו"ש ויק"פ פ. ש.ז. וז"ל: ווען עס האנדעלט זיך אבער וועגן אויפמאכן דעם בית המקדש והקדושה שבו, האט נישט קיין ארץ אז דאס זאל געטאן ווערן מיט א מעשה שיש בו משום חילול שבת. וע"ד דעם ביאור וואס אנדערע מפרשים זאגן לגבי דעם נס השמן דחנוכה - אז דאס וואס מען האט דאן נישט (געקענט) נוצן דעם כלל פון "טומאה הותרה", איז ווייל דעמולט האט געדארפט זיין דער חינוך המקדש מחדש, און ביים אויפמאכן א נייע קדושה זאגט מען נישט טומאה הותרה כו'. עכ"ל.

ועפי"ז אפ"ל דכיון דמדובר כאן בענין חנוכה המשכן, הנה לכן אף דהי' בזה ציווי לכחחילה, מ"מ הי' אפ"ל דסו"ס הי' כאן איזה חסרון בהחנוכה, כיון דיש כאן איסור שבת אלא שהיא דחוי, וא"כ אף דעצם המצוה בודאי הי' בשלימות מחמת הציווי, אבל בענין החנוכה הי' כאן איזה חסרון, לזה קמ"ל ד"קבלם הקב"ה", היינו דקבלם הקב"ה חנוכה זו בשלימות ממש כאילו אין כאן איסור שבת כלל וכלל. ואולי אפ"ל דזהו ג"כ הפי' ב"שלא כהוגן" אף שהי' עפ"י הציווי, כי לגבי חנוכה

המשכן סו"ס הרי זה שלא כהוגן כנ"ל.

(ב) בסעי' ב' מביא הגמ' מו"ק ט,א, שלמדו ק"ו מקרבנות הנשיאים דרוחה את השבת לחנוכה המקדש ביוהכ"פ, ומבאר דמזה מובן דלפי הגמ' לא הי' במשכן הוראת שעה, דאם הי' זה הוראת שעה איך למדו משם למקום אחר, ומבאר דהגמ' סב"ל דשבת אקרי קהל במילא ה"ז ק"צ דרוחה את השבת, עיי"ש.

אבל אח"כ בהערה 34 כתב דמפשטות לשון הגמ' משמע שהי' קרבן יחיד, ועי' ג"כ בהערה 39 בנוגע להגמ', ואכתי אינו ברור לי דאם הוא קרבן יחיד נמצא דזהו הוראת שעה, וא"כ סו"ס איך למדו משם ק"ו לחנוכה המקדש? (ועי' במאירי מו"ק שם שכתב בהדיא דהי' הוראת שעה, ומ"מ למדו ק"ו, ועי' ג"כ במהר"ץ חיות הוראת שעה סופ"ה מ"ש בענין זה).

(ג) שם בסעי' ב' מביא המדרש "זה קרבן דוחה את השבת ואין קרבן יחיד דוחה את השבת", ומבאר דמזה דצריך לימוד מיוחד ד"זה" דהקרבן דוחה את השבת משמע דסב"ל למדרש זה דקרבן זה שייך לקרבן יחיד, כי אי נימא דהוא ק"צ ממש למה צריך לימוד כלל דרוחה השבת, עיי"ש הביאור.

ולכאורה צ"ל דלמה כתב ד"זה" הוא לימוד ג"כ דרוחה את השבת, דלכאורה הוא בא רק למעט במקום אחר דאין קרבן יחיד דוחה את השבת, והלימוד דרוחה את השבת ילפינן ממש"נ: "נשיא אחד ליום וגו'" כמבואר במדרש, וראי' לזה דהרי שם מביא ג"כ "זה קרבן, זה מביא קטרת נדבה ואין היחיד מביא קטרת נדבה" ובוזה הרי יש כבר לימוד לעיל ממלאה קטרה זו קטרת נדבה, ועכצ"ל דזה לא בא אלא משום המיעוט דבמקום אחר לא, ועד"ז במ"ש: "זה קרבן, זה מביא חטאת שלא חטא, ואין היחיד מביא חטאת שלא חטא" הרי כבר כתוב לעיל שעיר עזים אחד לחטאת, וא"כ עכצ"ל כנ"ל דלא בא אלא למעט במקום אחר, וא"כ בפשטות ה"ה לגבי זה קרבן דוחה שבת ולא קרבן יחיד כו' דבא רק למעט, וא"כ למה כתב דזהו לימוד דרוחה את השבת, ועי' ג"כ בעמק הנצי"ב ספרי פנ"א שפי' דבא רק למעט.

ועי' ג"כ בסעי' ה' שמבאר דכיון דמדרש זה הקדים דזה קרבן דוחה שבת ואין קרבן יחיד דוחה שבת, ולא אמר הכדר כמדרש הא' בכ"מ אין קרבן יחיד דוחה את השבת וכאן דוחה, משמע דמדרש זה סב"ל ד"הותרה", ולכן מחליל להדגיש ההיתר.

ולכאו' אי נימא כהנ"ל דכל דרשה זו לא בא אלא למעט במקום אחר, ולא לחדש כאן ההיתר, מובן בפשטות למה כתב בסדר זה, דאם הי' כותב כמדרש הא' בכ"מ אין קרבן יחיד דוחה כו' וכאן דוחה, הי' משמע שהוא בא לחדש ההיתר כאן, ולכן צ"ל הסדר דזה קרבן דוחה כו' להדגיש דדוקא זה דוחה ולא מקום אחר, משא"כ במדרש הא' כל כוונתו הוא החידוש דכאן דוחה, ללמוד כמה קרבן נשיאים חביב לפני הקב"ה, ולפי"ז אין ראי' דסב"ל הותרה, וחולק עט מדרש הא'.

נוסף לזה גם לולי הנ"ל הרי אפ"ל בפשטות דכאן אומר הדרשה לפי לשון הפסוק, זה קרבן, זה קרבן דוחה ולא קרבן יחיד, היינו דהפסוק איירי בקרבן זה, מחחיל ג"כ הדרשה בסגנון זה, משא"כ במדרש הא"כ כנ"ל כל ענינו הוא לחדש ההביבות דקרבן הנשיאים, ולכן ה' צ"ל כהסדר שם, וא"כ למה משו"ז נימא שיש פלוגתא ביניהם אם הוא דחוי או הותרה?

(ד) כן אינו ברור לי במ"ש בסעי' ז' בנוגע למדרש הג': "אמר הקב"ה לא על פיו עשה שאני אמרתי למשה כו" דמדרש זה סב"ל דהוא דין מצד שבת, (לא כמדרש הא"כ והב") ולכן הוא בא עה"פ ביום השביעי וגו', דלכאורה הרי הפסוק שמסיים "נשיא אחד ליום וגו'" הוא פסוק בהקרבנות שצריך להקריב בכל יום, ואין כאן פסוק בשבת דבנוגע להקרבנות ליכא איסור שבת, וא"כ למה נימא דחולק על מדרש הב' דזה קרבן דוחה וכו' דהוא הותרה מצד הקרבנות, הרי אפוש מחלוקת לא מפשינז?

(ה) ועי' ג"כ בממדב"ר שם (פי"ד, יג): "הי" קרבן כולן שוה כארכן כך רחבן כך משקלן ולא הקריב אחד מהן יותר על חבירו שאלו הקריב אחד מהן יותר על חבירו לא הי' קרבן אחד מהן דוחה אח השבת, אמר להם הקב"ה אתם חלקם כבוד אחד לחבירו ואני חולק לכם כבוד שחקריבו ביום שבת שלי כדי שלא יהא הפסק בקרבנכם", וכן הוא בספרי זוטא פ' נשא אוח פ"ד.

ובפי' ידי משה שם וכן בפי' מהרז"ו שם ביארו כוונת המדרש בזה עפ"י מה שמסיק שם במדרש שהעלה הכתוב כאילו כולם הקריבו ביום ראשון, וכאילו כולם הקריבו ביום אחרון, וא"כ מכח זה נחשב להם כאילו הקריבו ביחד בכל יום, ולכן נחשב לקרבן ציבור של כל ישראל שדוחה השבת, משא"כ אם הי' מקריב אחד יותר מחבירו אז ע"כ לא היו נחשבים כאילו הקריבו ביום אחד, וא"כ הוא רק קרבן יחיד, ואינו דוחה את השבת, עיי"ש, ועי' בזית רענן שביאר דאז נראה כק"צ, ובאמבואה דספרי ביאר באופן אחר.

ולפי השיחה נראה בפשטות דמדרש זה לא סב"ל שהוא דין מצד השבת, וכמבואר בסעי' ט' דאם הוא דין מצד שבת אי"צ להדגיש שהוא כעין קרבן ציבור וכו', וכיון דכאן מודגש משום שהוא כק"צ משמע שהוא דין מצד הקרבנות, (וכן הפסוק שעליו קאי מדרש זה מיירי בקרבנות בכלל), ומשמע ג"כ דסב"ל כמדרש הב' (דזה קרבן דוחה וכו') ד"הותרה" מצד הקרבנות, (כיון דק"צ הותרה בשבת), ולפי"ז מובן ג"כ מה שנחבאר בהשיחה בנוגע למדרש הב' שסב"ל שהותרה מצד הקרבנות, דהוא בשיטה אחת עם מדרש זה.

אלא דעפי"ז לכאוף אפשר לפרש ג"כ במדרש הב' הטעם דסב"ל דהוא שייך לקרבן יחיד, ומ"מ אינו קרבן יחיד, (כמבואר בהשיחה בסעי' ב') דבאמת סב"ל דשבט לא אקרי קהל, ומשום זה גופא הרי זה שייך לקרבן יחיד, אלא דמכיון דכל הקרבנות היו דומים זל"ז, לכן ה"ז נחשב כקרבן של כל ישראל כנ"ל,

ולכן ה"ז קרבן ציבור ומוחר להקריבו בשבת, ויל"ע בכ"ז עור.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב. בלקו"ש חי"ב פ' צו הע' 52 כתוב וז"ל: ...ועפ"ז י"ל שמ"ש במהדו"ב (שם) "אבל אצ"ל מעומד כמו הכהן שהי' עובד מעומד מאחר שהוא איננו כהן העובד אלא שבקריאתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב לו הכהן", וחזר בו ממ"ש במהדו"ק שצריך לומר פ' הקרבנות מעומד - הרי זה רק בנוגע לפ' הקרבנות, אבל לא בנוגע למזמור לתודה. עכ"ל.

להעיר ממה שכתב בפסקי הסידור אות י' (וזה"ל שם: ... (יהגה) ובמהדו"ב סי' א' ס"ט כתב וכשיאמר פ' הקרבנות יאמר ביום וכו' אבל אין צריך לאמר מעומד כמו הכהן שהי' עובד מעומד מאחר שהוא איננו כהן העובד, ובהערה שם: ולפ"ז גם מזמור לתודה אצ"ל מעומד, ובשער הכוונת (דפוס ירושלים) דנ"א כ' ויאמר מזמור לתודה מיושב).

ר.ש. לפידות
- תוח"ל 770 -

ג. בגליון לב (קלה) אות ב' שאל הת' מ.ל. עמ"ש בלקו"ש חי"ב דהרי כבר ניתנה להם פ' פרה דזהו חוק שלא בגדר השכל. וא"כ מה הייתה החידוש דפ' עריות ועיי"ש מה שתירץ א' דפ' פרה ניתנה להם רק שיתעסקו בהם, ב' דלא ידעו עדיין מהפרטים עיי"ש ומסיים דא"כ למה נאמר זאת חוקת התורה בפרה, הרי ישנה גם עריות עיי"ש בארוכה.

אמנם זה קצת דוחק לומר כב' תירוצים הנ"ל משום שרש"י כתב (נשא ה, ב). "ושמנה פרשיות נאמרו בו ביום (שהוקם המשכן) כדאי' במסכת גיטין בפ' הנזיקין" (דף ס') ופרשת פרה זו א' משמנה פרשיות.

וכן לקמן (נשא, א) כותב רש"י... "אוחו היום כלו הקמותיו וראש חודש ניסן הי' בשני נשרפה פרה, בשלישי הזו הזי' ראשונה, ובשביעי גלחו".

יוצא איפה דכשבני ישראל נצטוו על העריות בפרשת אחרי כבה ידעו כל דיני הקרבנות וכבר קיבלו את החוקה דפרה אדומה גם במעשה בפועל כי המשכן הוקם בראש חודש ניסן כמסופר בפרשת פקודי שזה כמה פרשיות קודם פרשת אחרי.

אלא יש לבאר דבשיחה הנ"ל מסביר שיש ב' סוגים של חקה. א. כאלו שהם בגדר שכל רק שיש עליהם קושיות ואין להם אחיזה בשכל ב. חקה כזאת שהיא לגמרי לא בגדר שכל. דהיינו שהשכל לא מבין זה כלל וכלל.

אמנם עריות זה כבר סוג שלישי חוקה כזו שמננד לשכל דהיינו שהשכל מבין הפוך.

ולפ"ז מובן. בני ישראל קבלו עליהם גם החוקה דפרה אדומה שזה סוג ב' של חקה אמנם עדיין לא קבלו עליהם החקה

דעירות שזה סוג ג' של חקה.

והביאור בזה מדוע יותר קל לקבל ולקיים החקה דפרה אדומה מאשר לקבל ולקיים החקה דעירות. הוא משום שיותר קל לקבל ולקיים דבר שלמעלה מהשכל לגמרי מאשר לעשות דבר שהשכל מבין הפוך וכפי שרואים במוחש כשמבקשים מא' להניח תפלין.

ובנוגע לעניינינו אעפ"י שבני ישראל כבר קבלו עליהם החקה דפרה אדומה, אבל כשמגיעים לחקה של עריות קשה לקבל ולכן צריך הזהרה מיוחדת.

ולפ"ז מחורץ גם שאלה הב' ששאל והוא מדוע רק לגבי פרה אדומה אומרים זאת חקת התורה, והרי דיני עריות ממש מנגד את השכל, אין לו שום אחיזה בשכל, א"כ מהו החילוק בין חוק של פרה אדומה ודיני עריות.

והביאור בזה: פרה אדומה זה חקה שהיא לגמרי לא בגדר שכל (סוג ב' הנ"ל) דהיינו זה למעלה מהשכל. וכמו שא"א לתפוס שכל בידיים כך א"א לתפוס דבר שאינו בגדר שכל, בשכל. וממילא לא שייך שהשכל ינגד לחקה דפרה אדומה כמו שא"א שהיד תנגד לסברת השכל.

משא"כ בעריות שהשכל מנגד לחקה זו, זה הוכחה שזה בגדר שכל (סוג הא' הנ"ל) כי אם זה לא הי' בגדר שכל אז לא הי' יתכן שהשכל ינגד לה, על דרך משל הנ"ל שהיות שהיד היא לא בגדר שכל לכן לא יתכן שהיד תנגד לסברת השכל.

ולפ"ז מובן מדוע כתוב זאת חקת התורה (שמשמע שיש רק חקה א' כפי שמזכיר בשיחה הנ"ל דפ' חקת) דווקא בפרה אדומה. משום שפרה אדומה זו היא החקה היחידה שהיא לגמרי למעלה מהשכל, לא בגדר שכל כלל.

לסיכום הענין עריות, מצד סוג המצוה זה מצוה הנכללת בגדר סוג הא' הנ"ל אמנם מצד האדם המקבל המצוה, יותר קשה עליו לקבל מצוה זו יותר מב' סוגים הנ"ל. ושכלו מבין הפוך, שעדיף להדבק בעריות ח"ו. ולכן קראתי לזה סוג ג' של חקה. אעפ"י שבעצם זה שייך לסוג הא' הנ"ל.

א' הת'

- תות"ל 885 -

נ ג ל ה

ד. בגמ' שבת דף ע' ע"א ברש"י ד"ה ועל כולן אחת אומר שם רש"י דמלאו דלא תעשו מבחריש וקציר חשבת לא דיינינן לי' כלל ופרט משום דהוי לי' כלל בלא תעשה ופרט בעשה. ובתוס' ד"ה ועל כולן אינו חייב אלא אחת הקשה על רש"י דבעשה יש נמי כלל דכתיב וביום השביעי חשבות.

וחירץ המגיני שלמה על קושית התוס' וז"ל דמה שהקשו דכללא נמי כתיב בעשה הנה ס"ל לרש"י ז"ל דל"ק מידי דהא אנן השתא שקלינן וטרינן לחייב חטאת על כ"א וזהו מכח הכלל דלא תעשה דעל עשה אינן חייבין חטאת בכל התורה כ"א לל"ת וא"כ

צריך ללמוד על הכלל דל"ת שחייבין על כ"א לא על הכלל דעשה שאין מעלה ומוריד לענין זה כלל ונהי דליכא לאקשויי אין נלמוד מבחריש וקציר שהוא עשה לחייב עליהן חטאת כיון דכתיבי בעשה דזה אינו כלום דמ"מ הם בכלל ל"ת והוציאן הכתוב בפרט להורות שכשם שבעשה הם נחלקים ה"ה כל"ת וחייבין עליהן מחמת הל"ת בפני עצמו וכן אם ילמדו על הכלל כולו צריך ג"כ שילמדו על הכלל דל"ת דחייבין על הכלל כולו על כל א' א"כ ע"ז הכלל צריך שילמדו דמכח שהיו חריש וקציר בכלל דעשה זה לא מהני לחיוב חטאת עכ"ל.

ולפ"ז קשה מה שהתוס' כותב דכללא נמי כחייב בעשה וביום השביעי חטבות, מה שייך כללא דכתיב בעשה לחיוב חטאת וכדברי המגיני שלמה.

וי"ל בזה דהנה בשו"ת חת"ס יו"ד תשובה רנ"א כתב דחיוב חטאת הוא ג"כ אעשה, אם העשה היא מהדברים שיש חיוב כרת עלי' חוץ מפסח ומילה, שבפסח ומילה אין ל"ת רק עשה ואין חייבין עליהן חטאת אבל בשאר דברים שחייבין עליהן כרת הרי יש בהן גם ל"ת, וכיון שבכלל יש בהן גם ל"ת, אז גם אם הל"ת נדחית לשיטת התוס' שלהי חולין שמה שאין עשה דוחה ל"ת ועשה היינו שהל"ת נדחית ונשאר העשה, ועל עשה זו שבכלל יש ל"ת בה רק שנדחית, חייבין גם על העשה חטאת, וכיון שחייבין חטאת גם על העשה ע"כ מקשה התוס' כיון דכללא כתיב ג"כ בעשה וגם על העשה יש חיוב חטאת הרי הוי כלל בעשה ופרט בעשה ודיינין לי' בדבר שהי' בכלל ויצא מן הכלל ללמד כו'.

אמנם שיטת רש"י הוא דחיוב חטאת הוא רק על הל"ת וכמו שכתב שם החת"ס דפשיטותי' של מי דבדק לן להקשות שאם נדחית הל"ת שוב אין חיוב חטאת וא"כ מדוע יש חיוב חטאת על מילה שלא בזמנה לרב אשי דקסבר דיו"ט הוי עשה ול"ת וא"כ הרי טעמו מה שמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט הוא משום דאין עשה דוחה ל"ת ועשה אבל מ"מ הל"ת נדחית, וכמו"כ בשבת, ונשאר רק העשה ומדוע חייב חטאת, ותיריך לו החת"ס דגם רב אשי סובר הדרש ד"לבדו ולא מילה שלא בזמנה", וא"כ נשאר במילה שלא בזמנה גם הל"ת ביו"ט, וכן בשבת וע"כ חייב חטאת, אבל על העשה אין חיוב חטאת ולכן סובר רש"י דהוי כלל כלל"ת ופרט בעשה, וכמו שכתב המגיני שלמה, אמנם שיטת התוס' הוא כשיטת החת"ס עצמו וכנ"ל.

ולשיטת החת"ס צריכים לאמר שהפירוש שמה שאין חייבין חטאת אלא על דבר שיש בו לאו היינו שיש בכללות הדבר לאו, אז הגם שאין לאו בפרט ההוא מ"מ חייבין חטאת, אמנם הפירוש של מה שאין חייבין חטאת אלא על דבר שזדונו כרת היינו שיש בפרט ההוא כרת, וגמצא שלצורדין קתני מה שאין חייבין חטאת אלא על דבר שזדונו לאו (בכללות הענין) וכרת (בפרט ההוא), וע"כ אם נפרש דרק בפסח ומילה יש כרת בעשה אבל בשאר דברים אין כרת בעשה, לפ"ז אין חייבים גם חטאת אעשה דשאר דברים כיון דאין בהן כרת, אמנם אם נפרש דפסח ומילה יש כרת בעשה הגם שאין ל"ת גם בכללות הדבר, אבל בשאר דברים אין כרת בעשה אם אין

ל"ח בכללות הרבר, אבל אם יש ל"ח בכללות הרבר אז יש כרח גם בעשה, וע"כ חייבים גם על העשה חטאת כיון שיש בה כרח הגם שאין בזה ל"ח, וכמבואר להמעיין שם בהחת"ס, וטעון ביאור מנ"ל להחת"ס לפרש לצדדין דחיוב חטאת הוא רק על הפרט דחייב בזדון הפרט ההוא כרח, אבל אין צריך להיות שיהי' בפרט ההוא ל"ח, וכנ"ל דלצדדין קחני דחיוב חטאת הוא על דבר שזדונו לאו (בכללות הרבר) וכרח (בפרט ההוא), ומנ"ל זה, ויש ליישב.

לוי מאראזאוו

ח ס י ד נ ת

ה. בשיעורים בס' התניא פ"א ע' 16 מסביר על הענין דהוללות, וליצנות, והתפארות, ודברים בטלים, מיסוד הרוח, וז"ל: מיסוד הרוח "פון דעם יסוד פון לופט" (ווייל אזוי ווי לופט האט ניט קיין ממשות, אזוי האבן אויך די אלע זאכן אין זיך ניט קיין ממשות און קיין חוכן). עכ"ל.

ובביאורי הרנ"ג על התניא וז"ל: וההבדל בין גאווה להתפארות, שאת מדת הגאווה מיחס הרב ליסוד האש וההתפארות ליסוד הרוח. הנמוק הוא כי האדם המתגאה יש לו עכ"פ יסוד. ובסיס לגאווה. כגון שהוא אדם עשיר חכם וכדומה ומשום כך מחשיב את עצמו לאדם מכובד ונעלה ומתגאה בזה. אף שזוהי מדה מגונה ואין לו במה להתגאות... עם כל זה יש יסוד וטעם לגאווה. לא כן הוא המתפאר, שבעצם אין לו במה להתפאר ויודע היטב שהוא עני ודל הן בגשם והן ברוח אך סבע נפשו להתפאר בלי שום בסיס ויסוד כמו הרוח המתפשטת לצדדים. עכ"ל.

והיינו שענין הרוח הוא שאין לו בסיס וזה כמו אויר שאין לו ממשנת, משא"כ גאווה לא שייך לרוח כי יש לו יסוד (ממשות).

ולכאור' בביאור אדמו"ר מוהרש"ב למאמר מים רבים החמים ח"א ע' קלה לא משמע כן דשם מסביר וז"ל: ונראה כוונתו שמה שאמר שהגאווה היא מיסוד האש לא שנא' שמחמת זה הוא מיסוד האש מצד החמימות שנמצא באש, אלא שמחמת זה הוא מיסוד האש מפני שמצינו באש שנגבה למעלה, כמו"כ ענין הגאווה שהוא התנשאות והתרוממות, אך מ"מ יותר טוב הי' לומר שהוא מיסוד הרוח שכן הפסוק מדמהו ליסוד הרוח כמ"ש כשאון מים בבירים ושאון שהם בלי הים שנגבהים מצד הרוח שבהם כמ"ש במים רבים. עכ"ל.

וא"כ רואים שיותר טוב לומר שגאווה הוא מיסוד הרוח (ואעפ"י שאין ברוח ממשות) וא"כ מהו הנפק"מ בין גאווה להתפארות.

ועוד יותר דהרי מסיים שם וז"ל: אח"כ אמר שנגבה למעלה פ"י שיש עוד בגאווה שהיא התנשאות בלי שום דבר אחר כנ"ל. ובאמת הוא מיסוד הרוח, אלא שרצינו ליכלל זה ביסוד האש כדי לקצר בלשונו הזהב לכן הוסיף שנגבה למעלה שאנו מוצאים בענין התנשאות, ולא לצרף בזה מה שאנו מוצאים באש ענין החמימות. עכ"ל

וא"כ רואים שגאוה הוא מיסוד הרוח אלא מפני קיצור הלשון כותב אצל גאוה שנגבה למעלה.

שמואל מוניש הכהן ליפשיץ

ל. בחניא פרק ל' מבאר מארז"ל והוי שפל רוח בפני כל האדם, וממשיך והוי באמת לאמיתו בפני כל האדם ממש אפילו בפני קל שבקלים והיינו ע"פ מארז"ל אל חדין את חברך עד שתגיע למקומו כי מקומו גורם לו לחסוא... לילך בשוק... ולהיות מיושבי קרנות... והעין רואה והלב חומד ויצרו בוער כחנור... משא"כ ליושב בביתו, וגם יכול להיות שאינו מחומם כל כך בטבעו,

וצריך להבין שהרי המדובר בפרק ל' הוא אודות כל מדרגות בינוני שצריך להיות שפל רוח וא"כ אינו מובן א) שהרי המדובר הוא גם בבינוני שמחומם מאד בטבעו והולך בשוק כל היום (מאחר שמדת הבינוני היא מדת כל אדם ואפי' מחומם בטבעו וכו' יכול להיות בינוני ולכבוש יתרו) וראה פ' ט"ו וגם הוא לוחם עם יצרו ולמה יהא שפל רוח בפני קל שבקלים.

ב) ואפילו בבינוני שאינו מחומם בטבעו ואינו הולך בשוק כל היום מדוע יהי' שפל ובאמת לאמיתו ואפילו בפני קל שבקלים הרי הבינוני יש לו כל לבושים הקדושים וגם מהות נפשו הבהמית ישן בשעת התפילה ולכן בוער באהבת ה' מדוע ואיך יכול להיות שפל רוח בפני קל שבקלים שעוברים כל דבר אסור.

בשלמה להיות עניו זה מובן דאפילו משרע"ה הי' עניו זאת אומרת שידע כל מעלותיו ומ"מ הי' עניו מאחר שחשב שאילו היו נותנים לאחר הכוחות שנתנו לו הי' יכול לגלות אותם יותר ומצד חשבון זה לא החזיק טובה לעצמו מאחר שזה בא לו מלמעלה, אבל לא הי' שפל ונמוך בעיני עצמו אבל כאן הוא אומץ שצריך להיות שפל שזהו לשון של שיפלות ונמיכות (לכאורה).

ואף ששם בפרק הנ"ל מבאר שהשיפלות הוא מזה שהבינוני אינו נלחם כ"כ בועשה טוב כמו המלחמה שצ"ל להקשב"ק בסור מרע וגם בעניני סו"מ יכול הבינוני למצוא בעצמו שאינו שלם כ"כ כמו בענין שלא לדבר לה"ר כדי לנקות עצמו וכה"ג. (שזהו לא כמו אצל מרע"ה שהרי אצלו היו כל הענינים בשלימות). אבל עדיין אינו מובן שהרי גם הקשב"ק אינו נלחם עם יצרו שלכן נק' קל שבקלים, וא"כ למה הבינוני נמוך ממנו.

וגם הרי מדובר אודות כל הבינונים, גם בינוני כזה שאצלו הועש"ט הוא בתכלית השלימות, וגם הסו"מ אצלו בתכלית השלימות גם בענין לה"ר לנקות עצמו וכדומה, וא"כ למה צריך בינוני כזה להיות שפל רוח בעצמו.

משה עזאבובי

- חות"ל 770 -

ש י ח ו ח

ז. בהחזקת ד"ב סיון ש"ז הסביר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיכולים ללמוד הוראה מעין משא המשכן שלא ברא הקב"ה דבר אחד בעולמו לבטלה, דהא הנשיאים לא נדבו רק שש עגלות בשביל משא המשכן והלויים היו צריכים לילך מסביב לעגלות שלא יפלו הקרשים, ולכאורה היו הנשיאים יכולים להחנדב עוד שש עגלות ולא היו צריכים לכל זה, אלא רואים מזה שלא ברא הקב"ה ד"א בעולמו לבטלה. כי בזה שיכלו להסתדר עם שש נמצא שיותר משש זה לבטלה.

אבל יש לעיין דהא אנו מוצאים בכ"מ הכלל לגבי המשכן "דאין עניות במקום עשירות" (כמו בשבת דף ק"ב ע"ב רב אחא בר יעקב אמר אין עניות במקום עשירות ופרש"י וז"ל לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתן דיים והותר עכ"ל ע"ש) א"כ למה נדבו רק שש עגלות דהא נראה עניות במקום עשירות?

ג.י. בליזינסקי

ח. בענין הם הכירוהו תחילה מדובר לאחרונה שזה יהי' ודווקא לצבאות ה' (דהיינו הקטנים והקטנות, כמו שהי' אז.

ובאתי לעורר לקוראים באם אפשר לבאר בזכות מה ודווקא הם הקטנים והקטנות, ודעכשו יכרוהו תחילה.

א) הרי הם היכרוהו תחילה ביציאת מצרים לא היו ודווקא קטנים אלא גם בני שמונים שנה, וכפי השיחה די"ד אייר חש"מ משמע שדווקא זמנים בני שמונים שנה שהיו קטנים בשעת השיעבוד הם הכירוהו ולמה כאן אומרים שדווקא הקטנים יכירוהו תחילה (א).

ב) ועוד בזכות מה בכלל יכירוהו תחילה הרי כל הענין שהכירוהו אז הי' מצד וינקוהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור ע"י הקב"ה בעצמו ואז ראו אותו וכשבאו לקריעת ים סוף הכירוהו מכבר (מאז וינקוהו וכו').

ואם כן צריך להבין בזכות מה, ומה ראו עכשו שיכירוהו תחילה. (ב).

משה עזאבנוי

- תות"ל 770 -

ט. בענין הנ"ל (א) לכאן פשוט שכמו אז שאלו שהיו קטנים בשעת השיעבוד הם הכירוהו תחלה כמו"כ עכשו אלו הקטנים שהם קטנים עכשו בשעת השיעבוד הם יכירוהו תחלה (אלא ששם מאז קושי השיעבוד עד הגאולה עברו שמונים שנה ולכן היו אז אלו הקטנים כבר בני שמונים, אבל עכשו אלו שהם קטנים עכשו בשעת החושך כפול ומכופל הם יכירוהו תחלה וגם אז יהיו קטנים כי משיח יבוא (נאו).

(ב) פשוט שהזכות הוא מזה שהם צבאות ה' (שעפ"ז פשוט שגם אלו שהיו צבאות ה' בשנים הקודמים עד שעכשו הם בני שמונים גם הם יכירוהו תחלה).

הרב פנחס קארף

- משפיע בישיבה -

ש ו ר ת

י. בספה"מ תקס"ה ח"ב שיצא לאור ז"ע בע' תרה בתחילתו:
"וכנ"י נק' חתן כמ"ש ביום חתונתו שקאי במ"ת". ע"כ.

ובהמ"מ וציונים שנדפסו שם בסוף הספר, ציינתי לשהש"ר
ע"פ: "ביום חתונתו זה סיני כחתנים היו", ושוב העירותי
שבכ"מ בדא"ח מביאים מפסוק זה דביום חתונתו ראי' על דהקב"ה
או דהתורה, נק' חתן וכנ"י נק' כלה (וכן מוכח בכמה מדרשי
חז"ל ע"פ זה). ע"ש בהמ"מ וציונים.

ונעלם ממני דברי הלקו"ת בפ' ברכה (צג, ב) וז"ל:
"דהא ארז"ל במשנה ספ"ד דתענית ביום חתונתו זו מ"ת, ופי'
ביום חתונתו משמע שכנס"י נק' כלה, וא"כ התורה נק' חתן (הן
אמת כי ברבות סדר אחרי ספ"כ מבואר משל למלך שהי' משיא בתו
כו' בתו זו התורה הה"ד ביום חתונתו וכ"ה בסדר במדבר ספ"ב,
לפי"ז י"ל דגם בפ' ביום חתונתו היינו שישראל הם החתן
והתורה שהיא בתו היא הכלה, אך באמת בכמה דוכתי משמע ג"כ
דפי' ביום חתונתו היינו שישראל הם הכלה וכדפירש"י ע"פ ה'
מסיני בא יצא לקרנם כו' כחתן היוצא להקביל פני כלה והוא
מהמכילתא פ' יתרו, וכ"מ ג"כ ברבות נשא פי"ב ביום חתונתו זה
סיני חיתונין היו שנאמר וקדשתם היום כו' משמע שישראל הם
המקבלים קידושין". עכ"ל בלקו"ת. ע"ש.

ועפ"ז יש לתקן בהמ"מ וציונים שם.

*

*

*

בספה"מ תקס"ח שם ע' חשיג: "וכמו שאמרו שאלו לחכ'
הנפש החוטאת תמות כו' והיינו ג"כ בחי' דין שבחכ' שבתורה
שאינו חורה של חסד והן כל דקדוקי הדינים לפסול ולטמא כל
שאינו ראוי לעלות למעלה שהוא דווקא עפ"י דקדוק אור החכ'
...". ע"ש בארוכה.

ובהמ"מ וציונים שם העירותי (ע"פ הלקו"ש ח"ד ע' 1358)
שבגירסא זו המובאת כאן במחז"ל שאלו לחכ' (ירושלמי מכות
פ"ב, ילקוט שמעוני תהלים כ"ה) יש חידוש, דהגירסא שלפנינו
היא: שאלו לחכ' חוטא מה עונשו א"ל חטאים תרדוף רעה שאלו
לנבואה חוטא מה עונשו א"ל הנפש החוטאת היא תמות. (וכן מובא
ג"כ באוה"ת מסות ע' א' רסד, א' שכה). וכהגירסא בהמאמר כאן על
שאלו לחכ' את הפסוק הנפש החוטאת כן מובא ג"כ בווי העמודים
לבן השל"ה פכ"א.

שוב ראיתי שכהגירסא בהמאמר כאן מובא ג"כ בספה"מ תקס"ג
ע' כ'. ונתבאר ג"כ ע"ד כאן. ע"ש.

הרב אלי' מסוסוב

- ברוקלין נ.י. -

יא. בספר המאמרים קונטרסים ישנם כמה ט"ס דמוכח (ולא
נכנסו בלוח התיקון במפתחות לספרי אדמו"ר מוהריי"ץ).

בעמוד רל"ח, שו"ה להתלבש נדפס כעוה"ז וצ"ל בעוה"ז.

בעמוד 478, שו"ה הבלתי נדפס אי אפשר וצ"ל יכול.

שם, שו"ה הבלתי נדפס מקורו כ"א ולכאורה חסר כאן שורה שלימה וצ"ל ומקורו, ובדבר הבהיר ומבהיק א"א להיות הגילוי בקירוב אל מקורו כ"א בריחוק (שני הלשונות האחרונים נעחק מד"ה בהעלותך תרע"ח, ותרפ"ו). ש.ל.י.נ.

יב. בסידור אדה"ז לפני פ"א כתוב "נוהגין לומר פרקי אבות פרק אחד בכל שבת שבין פסח לעצרת במנחה... ויש נוהגין בן כל שבתות הקיץ" עכ"ל.

וביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א (הנחה ש"פ נשא תשל"ז) מובא בקיצור בביאורים לפ"א (דף ח) שב' סעמים נאמרו למנהג זה (א) הכנה למתן חורה ב) שהתעסקות בעניני הגוף לא יביא ח"ו לישיגן ישורן ויבעט, ולפ"ז אפשר להסביר ב' המנהגים לסעם ראשון מצד עבודת הצדיקים (לוחות הראשונים) די ללמוד פ"א עד מתן חורה אבל עבודת החשובה (לוחות אחרונות) הלימוד הוא במשך כל הקיץ ולסעם השני ע"פ רוב מספיק בהתחלת הקיץ עד שבתות אבל למי שזקוק לזהירות יתירה - נוהג כך כל שבתות הקיץ, עד כאן הביאור. לפי זה יש להסתפק איך לנהוג למעשה בחצי כדור התחתון בנוגע ללימוד פ"א, לפי סעם הראשון צריכים ללמוד מניסן לתשרי ולפי סעם שני מחשרי לניסן, ואם יש הוראה בזה בבקשה לכתוב למערכת.

שלמה הכהן טוויל
- תוח"ל 885 -

יג. בהיום יום, ט"ו סיון - ששי בהעלותך: "בתחילה הי' רבינו הגדול אומר דרושים קצרים במאד מרעשי הלב ומלהיבים מאד ונקראו בשם דרכים, אח"כ נקראו אגרות והם ארוכים יותר. אח"כ השתלשל ונקראו חורות והם שרשי הדרושים שבתו"א ולקו"ת, אח"כ ארוכים מעט יותר ונקראו כתבים והם בביאור והשגה לפ"ע". ע"כ.

ובמהדורת היום יום ש"ל לאחרונה בתוספת ציונים מהמו"ל, כתב כאן מה שכתב, לקשר מאמר זה עם שיעור התומש דיום זה.

ואולי י"ל בדרך פשוטה יותר, דבלקו"ת בפרשתנו מבאר הפסוק בשיעור התומש דיום זה: אם את כל דגי הים (ומאמר זה נדפס ג"כ בשינויים בספה"מ חס"ז ע' קצא, ושם ההתחלה: להבין סעם למנהג ישראל לאכול דגים קודם בשר) וענינים אלו נמצאים ג"כ בקיצור בס' מאה שערים (לג, א), וכעת נדפס ג"כ בספה"מ חס"ג ח"ב ע' חרצ) בד"ה ענין אכילת דגים לפני בשר, וזהו א' מהמאמרים שבמאה שערים (הכולל בעיקר חורות ומאמרים קצרים) שבוטל בהם ביותר איך שנתבארו בהרחב הביאור בלקו"ת.

(ענין זה דרגים ובשר נתבאר ג"כ בלקו"ת פרשתנו לא, ד. ובספה"מ חס"ג ע' חס וע' חסכב).

הרב אלי' מטוסוב
- ברוקלין נ.י. -

ועצ"ע בכ"ז.

העדות ללוח היום יום

יד. כ"ג אייר "ראשית הירידה, ר"ל, הוא העדר העבודה בתפלה, עם ווערט אלץ טרוקען און קאלט, די מצות אנשים מלומדה ווערט שוין איין שווער, מען איילט, מען ווערט אן דעם געשמאק אין תורה, והאזיר מתגשם, ומובן הדבר שאינו שייך כלל לפעול על הזולת".

ראה שיעור תניא דיום זה: והנה סדר העבודה בעסק התורה והמצות הנמשכת מבחי' אהבה עזה זה... ואם רץ לבך שוב לאחר.

כ"ה אייר "אבל זהו הקרן קיימת של המצוה, אמנם פירוטי' אדם אוכל בעולם הזה, והוא בכל מצוה בענינה, דכאשר צריך לאותו דבר הוא נענה".

ראה ספה"מ חש"ט ע' 17, 21.

כ"ח אייר "באחד החזיונות לילה... אחרי המאמר א"ל: איש מזריע תחלה יולדת נקבה - זהו אמך. אשה מזרעת תחלה יולדת זכר - זהו אתה".

ראה שיעור תניא דיום זה: ומקור זה הוא הנק' עלמא דאתגליא... ואימא תתאה... ולכן נקרא אם הבנים... שממקור זה נאצלו נשמות דאצי'.

א' סיון "הנחילו אבותינו הקדושים לכבוד חסידים הראשונים, אשר בני בניהם ובני בנותיהם לדורותיהם, באיזה מדינה וסביבה שיהיו, יהי' אצלם אותו ה"עיקרי", והוא המשכת פנימיות הלב אל צור מחצבתו".

ראה תהלים עג, כו: צור לבבי.

ב' ד' סיון "המעין בשיטת תוד"ה תורה (שבת פט, א) יבין, שח"ש הוא זמן עת רצון למעלה, והשי"ת מטריד את המקטרג על עם ישראל" "ח"ש הוא זמן המוכשר לעשות הכל לשובת לימוד התורה והעבודה בלראת שמים, וכן להתעסק בחשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג".

ההפרש ביניהם: ג' סיון - היאך שהענינים הם למעלה. ד' סיון היאך שתלוי בעבודת האדם.

ד' סיון "...וכן להתעסק בחשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בר"ה ויום הקדוש דצום הכפורים".

ראה שיעור תניא דיום זה: ולכן לא הי' רשאי שום אדם ליכנס שם לבד כהן גדול ב"ה"כ ומשחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה אלא ד"א של הלכה בלבד.

ס"ז סיון "כבר החליטו הראשונים כמלאכים זי"ע, אשר רפואת הנפש היא כרפואת הגוף".

ראה כללי החינוך וההדרכה (סה"ש חש"ג, ע' 216, 218).

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ברוקלין נ.י. -

ל ז כ ו ת

הילדה אסתר יהודית תחי'
לאורך ימים ושנים טובות
נולדה יום א', ט"ו סיון
תחי' שנת ביאת משיח
שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ו ל ז כ ו ת

אחי' יוסף יצחק שיחי'
ואחותה נחמה דינה תחי'

* * *

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' דוד דניאל זוגתו מרת חנה שיחיו
מ ל כ א